

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ ЗА ПРИВРЕДУ И ПРАВОСУЂЕ
УНИВЕРЗИТЕТ ПРИВРЕДНА АКАДЕМИЈА У НОВОМ САДУ

ОБРАЗАЦ ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ
-обавезна садржина-

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију</p> <p>Одлуком Наставно–научног већа Правног факултета за привреду и правосуђе _____ године, одређена је Комисија за оцену докторске дисертације за јавну одбрану Марије Станковић под називом „Посебне доказне радње у функцији сузбијања организованог криминала у Републици Србији. Докторска дисертације је пријављена.</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>проф. др Мирко Кулић, редовни професор, кривичноправна и јавноправна ужа научна област, изабран у звање 14.02.2013. године, на Правном факултету за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду, ментор и члан Комисије.</p> <p>проф. др Маја Ковачевић, ванредни професор, општеправна ужа научна област, изабрана у звање 17.04.2019. године на Факултету за економију и инжењерски менаџмент Универзитета Привредна академија у Новом Саду, председник Комисије.</p> <p>проф. др Милош Марковић, редовни професор, Кривичноправна и међународноправна ужа научна област, изабран у звање 13.12.2017. године, запослен на Правном факултету за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду, члан Комисије.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Марија (Миле) Станковић</p> <p>2. Датум рођења, општина, Република: 12.10.1989.год, Крагујевац, Р. Србија</p> <p>3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 19.02.2015.године, Правни факултет за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија у Новом Саду, назив теме „Повериоци стечајног дужника“</p> <p>Приказ научних стручних радова са оценом:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Марко Станковић, Марија Станковић, Лизинг или кредитирање у Републици Србији, Зборник радова XII традиционалног научног скупа Правнички дани проф. др Славко Царић, 2015.год, стр. 605-617. М33
2. Марко Станковић, Марија Станковић, Дијана Бореновић, Имплементација и примена париског споразума у националним законодавствима чланица Европске уније и у Републици Србији, Међународна научна конференција „Циљеви одрживог развоја у III миленијуму“, Књига апстраката, 20-22.април 2017.год, стр. 168 М34
3. Марија Станковић, Марко Станковић, Дијана Бореновић, Примена правне регулативе за заштиту животне средине у фабрици за рециклажу пластике Брзан пласт од, Међународна научна конференција „Циљеви одрживог развоја у III миленијуму“, Књига апстраката, 20-

22. април 2017.год, стр. 169 **M34**
4. Марко Станковић, **Марија Станковић**, Грађење – кривичноправна заштита у Републици Србији и земљама у окружењу, Култура Полиса, број 31, година XIII, 2016. год, стр. 467-474 **M51**
  5. Марко Станковић, **Марија Станковић**, Дијана Бореновић, Имплементација и примена париског споразума у националним законодавствима чланица Европске уније и у Републици Србији, Ecologica, No 86, год XXIV, 2017.год, стр. 271-275 **M51**
  6. **Марија Станковић**, Марко Станковић, Дијана Бореновић, Примена правне регулативе за заштиту животне средине у фабрици за рециклажу пластике Брзан пласт од, Ecologica, No 87, год XXIV, 2017. год, стр. 766-771 **M51**
  7. **Марија Станковић, (2017)**, Регулисање уговора о грађењу у неким земљама Европске уније, Право теорија и пракса, вол.34, 10-12/2017, стр. 49-58 **M53**
  8. **Марија Станковић**, Дијана Бореновић, О посебним доказним радњама у кривичном законодавству Републике Србије и неким државама југоисточне Европе, Међународна научна конференција "Привредноправни оквир и економски развој држава југоисточне Европе", 14.11.2019.године, Нови Сад, стр. 589-602 **M31**

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

„Посебне доказне радње у функцији сузбијања организованог криминала у Републици Србији“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са знаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Докторска дисертација има укупно 263 стране и састоји се од увода, три дела, с тим што прва два дела имају по две главе, затим трећи део који се бави компаративним приказом, посебни део истраживања који садржи два дела, истраживање путем анкетног упитника и истраживање на студијама случаја и закључних разматрања, списка коришћене домаће и стране литературе, законских прописа, интернет извора, 7 графикана.

САДРЖАЈ

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

1. Предмет докторске дисертације
  - 1.1 Теоријско одређење предмета истраживања
  - 1.2 Операционално одређење предмета истраживања
    - 1.2.1 Структурални чиниоци предмета истраживања
    - 1.2.2 Временско, просторно и дисциплинарно одређење предмета истраживања
2. Циљ истраживања
  - 2.1 Научни циљеви истраживања
  - 2.2 Друштвени циљ истраживања
  - 2.3 Задатак истраживања
3. Хипотетезе од којих се полази у истраживању
  - 3.1 Општа (генерална) хипотеза истраживања
Општа (генерална) хипотеза истраживања у докторској дисертацији гласи:
  - 3.2 Посебне хипотезе истраживања
  - 3.3 Генерални индикатори истраживања
4. Методе истраживања које ће се користити у изради докторске дисертације
5. Научна друштвена оправданост израде докторске дисертације

ПРВИ ДЕО

ОБЕЛЕЖЈА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

ГЛАВА ПРВА

ДЕФИНИСАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

1. Дефинисање организованог криминала
  - 1.1 Организовани криминал и мафија
2. Основне карактеристике, врсте и особености организованог криминала
  - 2.1 Врсте организованог криминалитета

- 2.1.1. Трговина наркотицима
- 2.1.2. Корупција
- 2.1.3. Праће и фалсификовање новца
- 2.1.4 Трговина људима
- 2.1.5 Рекетирање и остали видови организованог криминала
- 2.2 Карактеристике организованог криминала
- 2.2.1 Организоване криминалне групе
- 2.2.2 Члан криминалне организације
- 2.2.3 Дуготрајна делатност криминалне организације
- 2.2.4. Примена интерних правила и дисциплине
- 2.2.5 Међународна делатност организације
- 2.2.6 Хијерархијска устројеност
- 2.2.7 Примена привредних и пословних структура
- 2.2.9 Неидеолошки карактер криминалне организације
- 2.2.10 Склоност ка примени насиља
- 2.2.11 Коруптивне везе криминалне организације са појединим представницима државних органа
- ГЛАВА ДРУГА
- Организовани криминал у Републици Србији
- 1. Историјски приказ настанка организованог криминала у Републици Србији
- 1.1 Нормативно-правни оквир борбе против организованог криминала
- 1.1.1 Конвенција Уједињених нација против транснационалног организованог криминала и допунски протоколи
- 1.1.2 Имплементација одредби из Конвенције УН донете у Палерму
- 1.1.3 Решења из Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела из 2002. године
- 1.1.4 Решења из Законика о кривичном поступку из 2006. године
- 1.1.5 Решења из важећег Законика о кривичном поступку из 2011. године
- 1.1.6 Решења из важећег Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције из 2016. године
- 1.1.7 Решења из Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала
- 1.1.8 Заштита сведока у борби против организованог криминала
- 1.1.9 Имовина проистекла из вршења кривичних дела организованог криминала
- 1.1.10 Национална стратегија за борбу против организованог криминала
- 2. Организација државних органа у сузбијању организованог криминалитета у Републици Србији
- 2.1 Улога Специјалног тужилаштва за борбу против организованог криминала
- 2.2 Улога Посебног Одељења Вишег суда у Београду
- 2.3 Улога Посебног одељења Апелационог суда у Београду
- 2.4 Организациона јединица надлежна за сузбијање организованог криминала
- 2.5 Улога Посебне притворске јединице Окружног затвора у Београду
- 2.6. Улога Службе за борбу против организованог криминала Министарства унутрашњих послова
- ДРУГИ ДЕО
- ДОКАЗНЕ РАДЊЕ КАО ИНСТРУМЕНТИ У СУЗБИЈАЊУ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА
- ГЛАВА ПРВА
- ОПШТЕ ДОКАЗНЕ РАДЊЕ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ
- 1. Опште радње доказивања у кривичном законодавству Републике Србије
- 1.1 Саслушање окривљеног у кривичном поступку
- 1.2 Испитивање сведока у кривичном поступку
- 1.2.2 Заштићени сведок
- 1.3 Вештачење у кривичном поступку
- 1.4 Увиђај
- 1.5 Реконструкција догађаја
- 1.6 Исправе
- 1.7 Узимање узорака
- 1.8 Провера рачуна и сумњивих трансакција
- 1.9 Претресање стана и лица
- 1.10 Привремено одузимање предмета
- ГЛАВА ДРУГА
- ПОСЕБНЕ ДОКАЗНЕ РАДЊЕ У ФУНКЦИЈИ СУЗБИЈАЊА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
- 1. Појам посебних доказних радњи у функцији сузбијања организованог криминала

- 1.1 Уопштено о посебним доказним радњама
- 1.2 Посебне доказне радње и задирање у људска права
- 2.0 Уопштено о надзору и снимању
- 2.1 Тајни надзор комуникације
- 2.1.1 Услови за примену радње
- 2.1.2 Одређивање лица за примену радње
- 2.1.3 Подношење предлога за покретање поступка за примену радње
- 2.1.4 Временско трајање радње
- 2.1.5 Спровођење радње наредбом суда
- 2.1.6 Достављање извештаја о предузетим активностима
- 2.1.7 Уништавање прикупљеног материјала
- 2.1.8 Поступање са случајним налазом
- 2.2 Тајно праћење и снимање
- 2.2.1 Услов за одређивање радње
- 2.2.2 Наредба судије за претходни поступак
- 2.2.3 Заштита приватности стана
- 2.2.4 Трајање радње
- 2.2.5 Врсте тајног праћења и снимања
- 2.2.6 Достављање извештаја о предузетим активностима
- 2.3 Симуловани послови
- 2.3.1 Услови за одређивање радње
- 2.3.2 Наредба о спровођењу мере
- 2.3.3 Временско трајање радње
- 2.3.4 Спровођење радње
- 2.3.5 Достављање извештаја о предузетим активностима
- 2.3.6 Допуштеност примене радње
- 2.3.7 Симулована делатност и симулована куповина
- 2.4 Рачунарско претраживање података
- 2.4.1 Услови примене радње
- 2.4.2 Временско трајање радње
- 2.4.3 Спровођење радње
- 2.4.4 Достављање извештаја о предузетим активностима
- 2.5 Контролисана испорука
- 2.5.1 Специфичност и услови за примену посебне доказне радње
- 2.5.2 Спровођење радње
- 2.5.3 Достављање извештаја о предузетим активностима
- 2.6 Прикривени иследник
- 2.6.1 Одређивање лица за прикривеног иследника
- 2.6.2 Прикривени иследник као сведок
- 2.6.3 Достављање извештаја о предузетим активностима
- 2.6.4 Одговорност прикривеног иследника за кривична дела која настану у току вршења радње
- 2.6.4 Спровођење радње
- 2.6.5 Однос прикривеног иследника и агента провокатора
- 2.6.6 Подстрекавање прикривеног иследника
- 3. Окривљени сарадник или тзв "сведок сарадник"
- 4. Посебна доказна радња полиције - Циљана потрага
- 5. Посебне доказне радње које примењује Безбедносно-информативна агенција
- 6. Посебне доказне радње које примењује Војно-безбедносна агенција

ТРЕЋИ ДЕО

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА ЗАКОНА О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ У ДЕЛУ О ПОСЕБНИМ ДОКАЗНИМ РАДЊАМА У ОДРЕЂЕНИМ ДРЖАВАМА

- 1. ПОСЕБНЕ ДОКАЗНЕ РАДЊЕ У ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ ХРВАТСКЕ
- 1.1 Врсте посебних доказних радњи
- 1.2 Кривична дела за која се могу одредити посебне доказне радње
- 1.3 Издавање налога (наредбе) од стране судије
- 1.4 Спровођење посебних доказних радњи
- 1.5 Успостављање телекомуникационог контакта као посебна доказна радња
- 2. ПОСЕБНЕ ДОКАЗНЕ РАДЊЕ У ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ ЦРНЕ ГОРЕ
- 2.1 Врсте посебних доказних радњи
- 2.2 Кривична дела за која се посебне доказне радње могу одредити
- 2.3 Лица према којима се не предузимају посебне доказне радње
- 2.4 Спровођење посебних доказних радњи

- 2.5 Временско трајање посебних доказних радњи
- 2.6 Одређивање посебних доказних радњи
- 2.7 Спровођење посебних доказних радњи
- 2.9 Незаконити докази
- 3. ПОСЕБНЕ ДОКАЗНЕ РАДЊЕ У ЗАКОНОДАВСТВУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
- 3.1 Врсте посебних истражних радњи
- 3.2 Кривична дела за која се могу одредити посебне истражне радње
- 3.3 Надлежност и временско трајање посебних истражних радњи
- 3.4 Достављање материјала прикупљеног коришћењем посебних истражних радњи
- 3.5 Незаконити докази
- 4. ПОСЕБНЕ ДОКАЗНЕ РАДЊЕ У ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ НЕМАЧКЕ
- 4.1 Тајне операције
- 4.2 Информатор
- 4.3 Контролисана испорука
- 4.4 Надзор комуникација
- 4.5 Електронски надзор
- 4.6 Прислушкивање
- 4.7 Пресретање комуникација
- 5. ПОСЕБНЕ ДОКАЗНЕ РАДЊЕ У ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ ИТАЛИЈЕ
- 5.1 Пресретање комуникација
- 5.2 Прикривене активности
- 5.2 Прекогранични надзор
- 5.3 Информатори
- 5.4 Контролисана испорука
- 5.5 Надзор
- 5.6 Претраге
- 5.7 Симуловани послови
- 6. ПОСЕБНЕ ДОКАЗНЕ РАДЊЕ У ЗАКОНОДАВСТВУ РУСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ
- 6.1 Врсте посебних доказних радњи
- 6.2 Правни оквир
- 6.3 Спровођење посебних доказних радњи
- 7. ПОСЕБНЕ ДОКАЗНЕ РАДЊЕ У ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ СЛОВЕНИЈЕ
- 7.1 Посебне мере које је наложио истражни судија
- 7.1.1 Тајни надзор
- 7.1.2 Добијање података о обављеним електронским комуникацијама
- 7.1.3 Надзор електронских комуникација са прислушкивањем и снимањем
- 7.1.4 Контрола писама и других пошиљки
- 7.1.5 Контрола рачунарског система банке или друге финансијске институције која обавља привредну делатност
- 7.1.6 Прислушкивање и снимање прислушкивање и снимање разговора уз пристанак најмање једне особе укључене у разговор
- 7.1.7 Контрола порука које се преносе путем е-поште или других облика информационе технологије
- 7.1.8 Прислушкивање и посматрање у страном стану или другим страним просторијама коришћењем техничких средстава документације и, по потреби, тајним уласком у поменуте просторије
- 7.1.9 Тајно (прикривено) деловање
- 7.1.10 Претрага електронских уређаја и са њим повезаних уређаја као носилаца електронских података(електронски уређај)
- 7.1.12 Заплена електронских уређаја
- 7.2 Посебне доказне радње које прописује државни тужилац
- 7.3 Посебне доказне радње које прописује директор полиције
- ИСТРАЖИВАЊЕ
- ИСТРАЖИВАЊЕ НА СТУДИЈИ СЛУЧАЈА О ПРИМЕНИ ПОСЕБНИХ ДОКАЗНИХ РАДЊИ
- Краслин против Француске (App.No.11801/85) од 24.04.1990
- Хуиг против Француске (App. No. 11105/84 24.4.1990)
- Драгојевић против Хрватске (App. No. 68955/11) од 15.01.2015
- Малоне против Уједињеног Краљевства (App. No. 8691/79) од 02.08.1984
- Ламберт против Француске (App.No. 88/1997/872/1084) од 24.08.1998.године
- Џобан против Шпаније (App.No.17060/02) од 25.09.2006.године
- Башић против Хрватске (App.No. 22251/13) од 25.10.2016. године
- ИСТРАЖИВАЊЕ НА СТУДИЈИ СЛУЧАЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
- Пресуда Врховног касационог суда Србије - Кзз 152/2016 од 03.03.2016.год
- Пресуда Врховног касационог суда Србије - Кзз ОК 13/2019 од 25.06.2019.год

Пресуда Врховног касационог суда Србије - Кзз 1333/2018 од 12.12.2018.године
 Пресуда Врховног касационог суда Србије - Кзз 1122/2018 од 17.10.2018.године
 Пресуда Врховног касационог суда Србије - Кзз 1306/2017 од 19.12.2017. године
 Пресуда Врховног касационог суда Србије - Кзз 1516/2016 од 25.01.2017. године
 Пресуда Врховног касационог суда Србије - Кзз 315/2019 од 03.04.2019. године
 Пресуда Врховног касационог суда Србије - Кзз 176/2016 од 16.03.2016.год

ИСТРАЖИВАЊЕ О ПОСЕБНИМ ДОКАЗНИМ РАДЊАМА У ПРАКСИ СПРОВЕДЕНО ПУТЕМ АНКЕТЕ

1. Да ли сте упознати са постојањем и условима примене посебних доказних радњи у Републици Србији?
2. Да ли по Вашем мишљењу висок степен друштвене опасности појединих кривичних дела оправдава примену посебних доказних радњи?
3. Када је реч о сузбијању организованог криминалитета, највише Вас забрињава...?
4. Примена које посебне доказне радње по Вашем мишљењу даје најбоље резултате у пракси?
5. Да ли бисте проширили круг кривичних дела у односу на која се могу применити посебне доказне радње?
6. Када је реч о условима примене посебних доказних радњи, да ли бисте их прописали рестриктивније у односу на актуелан законски третман, или бисте прошили могућност њихове примене?
7. Посебна доказна радња "прикривени иследник" сматра се најкомплекснијом мером зато што...?

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

ЛИТЕРАТУРА

МОНОГРАФИЈЕ, УЏБЕНИЦИ И НАУЧНИ ЧЛАНЦИ

СТРАНА ЛИТЕРАТУРА

КОНВЕНЦИЈЕ, ЗАКОНИ И ДРУГИ ПРОПИСИ

ИНТЕРНЕТ ИЗВОРИ

СУДСКА ПРАКСА

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У уводном делу кандидат дефинише проблематику, предмет и циљеве истраживања са посебним освртом на околности историјског тренутка у коме се сагледава предмет истраживања. Уводни део указује да почетком XX века долази до велике експанзије организованог криминала који поприма светске размере и превазилази државне границе. Да би се спречила таква организована делатност, држава је образовала одређене правне институције које имају за циљ да се супроставе сваком виду организованог криминала. Данас се организовани криминал не заснива само на трговини наркотицима, већ се налази у свим видовима делатности друштва, почев од трговине људима, проституције, прања новца, трговине оружјем, рекетирањем, трговине украденим возилима, уметнинама, као и недозвољеним трговинама лековима, алкохолем, цигаретама, нафтним дериватима, као и у друштву где је највише заступљен преко корупције одређених запослених на одређеним функцијама који имају утицај на развој организованог криминала. Држава преко својих институција развија одређене стратегије за борбу против организованог криминала тако што формира, обучава и опрема специјалне јединице које за искључиви циљ имају борбу против организованог криминала. Те јединице се налазе при Министарству унутрашњих послова, Министарству финансија и другим министарствима. Како је сама делатност одређене криминалне групе изузетно добро развијена, немогуће је починиоце кривичних дела и организаторе таквих група довести пред лице правде и осудити, јер је немогуће идентификовати ко је руководилац и налогодавац, ко извршилац, итд. Зато је Република Србија образовала Специјално јавно тужилаштво које има одређене шире надлежности од општег јавног тужилаштва. То тужилаштво сарађује са посебним одељењем Вишег суда у Београду и посебним одељењем Апелационог суда у Београду. Сам рад ових одељења је изузетно дискретан и тајан. Приступ информацијама које се прикупљају и поступцима који су у току су доступни само одређеном броју људи. При МУПу је образована јединица за заштиту сведока и других учесника у поступцима за дела организованог криминала. У кривичном законодавству Републике Србије, предвиђено је коришћење општих или редовних доказних радњи које полиција може свакодневно без посебних наредби користити и посебних или специјалних доказних радњи које је потребан пристанак и издавање наредбе од стране судије за претходни поступак или у одређеним посебним доказним радњама наредба јавног тужиоца. Код општих доказних радњи које се користе у свакодневном доказивању пред кривичним судовима су следеће радње: Саслушање окривљеног у кривичном поступку, испитивање сведока у кривичном поступку, вештачење у кривичном поступку, увиђај, реконструкција догађаја, исправа, узимање узорака, провера рачуна и сумњивих трансакција, претресање стана и лица и привремено одузимање предмета. То су радње које стоје на располагању тужилаштву и полицији да спроведу истрагу над починиоцима кривичних дела.

Кандидат посебно указује које су то посебне доказне радње предвиђене у нашем позитивном кривичном законодавству су: Тајни надзор комуникација, тајно праћење и снимање, симуловани послови, рачунарско

претраживање података, контролисана испорука и прикривени иследник

Уводним делом предметне дисертације кандидат показује намеру да сагледа настанак организованог криминала који у свету постоји још од давних времена. Први пут се јавља у Енглеској, затим на Сицилији где задржава корене до дана данашњег. Иако се развио на овим просторима, није се задржао само ту, већ се проширио на цео свет. Данас не постоји држава на свету која на неки начин није имала додир са организованим криминалом. У погледу порекла, теоретичари сматрају да се организовани криминалитет по први пут помиње у Енглеској почетком 18. века док је кажу у Италији примећена у 19. веку. У Енглеској у 18. веку, удружена група људи која се бавила крађама управо је називана баш тим именом.

Кандидат полазећи од сложености предмета истраживања, као научни циљ овог истраживања представља *научна дескрипција, класификација и типологизација* општих теоријских ставова о организованом криминалу и употреби посебних истражних радњи у његовом сузбијању, првенствено у Републици Србији и одабраним земљама у њеном ближем и даљем окружењу, затим *откриће и научно објашњење* сличности и разлика у нормативном регулисању и примени посебних доказних радњи у кривичним законодавствима изабраних земаља. У конкретном случају, добијени емпиријски подаци ће се углавном анализирати, описивати, систематизовати, класификовати, објашњавати и доказивати према теоријском и концептуалном приступу датом у хипотетичком оквиру истраживања.

Кандидат је поставио више хипотеза. Општа (генерална) хипотеза истраживања у докторској дисертацији гласи: Због карактеристика организованог криминала и његових стилошких обележја применом уобичајних доказних метода није могуће постићи неопходне процесне ефекте у преткривичним и кривичним поступцима, па се захтева употреба посебних истражних радњи за чију примену у републици Србији постоје нормативно-правне и методолошко-теоријско-искуствене претпоставке.

Кандидат је поставио је четири посебне хипотезе. Прва посебна хипотеза гласи „Постојећа теорија и нормативно правна регулатива о организованом криминалу у Србији је усклађени са савременом теоријом и законском регулативом у овој области у свету, а организација и реакција државних органа у сузбијању организованог криминала је у највећем делу слична као и у развијеним земљама“. Њу прате појединачне хипотезе: Постојећа теорија и нормативно правна регулатива о организованом криминалу у Србији је усклађени са савременом теоријом и законском регулативом у овој области у свету. 2. Организација и реакција државних органа Републике Србије на сузбијању организованог криминала је у највећем делу слична као и у развијеним земљама у Европи и свету.

Друга посебна хипотеза „Увођењем посебних доказних радњи у правни систем Републике Србије створене су неопходне претпоставке субјектима задуженим за сузбијање организованог криминала да остваре своју друштвену улогу у борби против организованог криминала“. Трећа посебна хипотеза, „У постојећим законским прописима у Републици Србији посебне истражне радње су нормиране аналогно решењима у развијеним демократским земљама и земљама у окружењу“. Четврта посебна „Што су земље развијеније, то је судска пракса у примени посебних истражних радњи у њима уједначенија“.

Кандидат указује да, будући да је ово истраживање претежно теоријско - емпиријско, његови извори и манифестације су:

- a) постојећа литература из области организованог криминала и употребе посебних истражних радњи у његовом сузбијању и
- b) писани искази у виду нормативних одредби законских текстова, међународних правних аката, конвенција, протокола, споразума, уговора, и других облика текстова датих у стратегијама, доктринама, акционим плановима, извјештајима итд.

Кандидат у жељи да се што потпуније научно истражи проблематика посебних доказних радњи и у теоријском и у емпиријском погледу, а у циљу да се дође до што поузданијих резултата, у изради докторске дисертације применио је различите методе. Правилан избор метода у докторској дисертацији обезбедио је све атрибуте научног мишљења а то су објективност, општост, поузданост, прецизност и систематичност. Будући да организовани криминал и примена посебних истражних радњи у његовом сузбијању представља комплексну друштвену појаву, истраживање ове појаве захтева мултидисциплинарни приступ.

Начин истраживања проблема и предмета у овом раду подразумева синтетички приступ - без приклањања само једном методолошком правцу, као и примену следећих метода:

У докторској дисертацији примењене су готово све **основне аналитичке и синтетичке методе сазнања**, а тежиште је на методама анализе, синтезе, класификације и генерализације, као и на индуктивно-дедуктивној методи.

Од **општенаучних метода** у докторској дисертацији су примењене: Хипотетичко-дедуктивна метода као конструисано уопштено искуствено сазнање садржано у широко прихваћеним ставовима који гласе „по правилу организовани криминал је...“, „организовани криминал се најчешће испољава...“ итд. Ти ставови имају нека својства аксиоматизације, односно теорема. ж

Општенаучна статистичка метода из разлога што више теоријских, законских и нормативних извора директно или индиректно третирају и регулишу област организованог криминала и употребе посебних истражних радњи у његовом сузбијању. Сви ти извори су састављени из мноштва исказа, теоријских и нормативних одредби разноврсног садржаја, форми и односа, а у том процесу постоји мноштво елемената –

субјеката безбедности који се ангажују у борби против организованог криминала. Све то захтијева одређена пребројавања-квантификацију квантитативних исказа.

Компаративна метода за упоредноправну анализу посебних истражних радњи у Србији и изабраним земљама у њеном ближем и даљем октужењу.

Будући да је ово истраживање теоријско-емпиријског карактера оно захтева примену методу анализе (садржаја) докумената, као оперативне метода за прикупљање података. Она ће се примењивати у анализи садржаја докумената који имају својство теоријске грађе и међународних и државних прописа који регулишу области предмета истраживања, што подразумева изучавање

- свих домаћих и страних докумената који се односе на употребу специјалних метода у супростављању организованом криминалу,
- статистичких података и
- одабране литературе чији се попис даје у прилогу.

Поред оперативне методе анализе садржаја докумената у докторској дисертацији примењена и метода испитивања типа благог испитивања, применом неусмереног, слободног интервјуа.

Након тога, у оквиру овог дела рада, излагање је настављено разматрањем оправданости предметног истраживања са научног и друштвеног аспекта.

Уводни део докторске дисертације, читаоца на најобухватнији, најопштији, а опет конкретан начин „уводи“ у проблематику којом се теза бави. Наиме, прегледом овог првог дела рада, стиче се слика о појму, предмету, циљу, основним претпоставкама, методологији која ће бити коришћена, друштвеној и научној оправданости обраде питања посебих доказних радњи у функцији сузбијања организованог криминала.

У првом делу прве главе докторске дисертације кандидат се бави дефинисањем појма, врста и историјског развоја организованог криминала у свету и нашем подручју. Посебна пажња кандидата упућена је у тражењу одговора на питање појма организованог криминала као вишезначног и комплексног института који има и своје социолошко, правно, економско и политичко значење, утицај и смисао. Евидентно је да се организовани криминал, управо из разлога своје комплексности као појам и као институт, испољава и појављује од лаичког до стручног мишљења и дефинисања у многим појавним облицима.

Кандидат је уочио потребу да се поред дефинисања појма организованог криминала обраде и критеријуми, врсте, односно одређене класификације предметног појма како би се лакше сагледао предмет истраживања и пружиле одговарајуће полазне основе које би требало да доведу до одговора какве су функције организованог криминала. Управо потреба објективног сагледавања предмета истраживања оправдано је условила кандидата да третира и кратак историјски преглед института организованог криминала како у свету тако и код нас.

Кандидат у другој глави првог дела приказао историјски приказ настанка организованог криминала у Републици Србији. У том погледу, износи нормативно-правни оквир борбе против организованог криминала у погледу разних Конвенција и Закона. Конвенција Уједињених нација против транснационалног организованог криминала и допунски протоколи, Имплементација одредби из Конвенције УН донете у Палерму, Решења из Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела из 2002. године, Решења из Законика о кривичном поступку из 2006. године, Решења из важећег Законика о кривичном поступку из 2011. године, Решења из важећег Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције из 2016. године, Решења из Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала, Заштита сведока у борби против организованог криминала,

Надаље, кандидат у раду приказује законске прописе који се односе на поступање са имовином проистеклом из вршења кривичних дела организованог криминала, Националном стратегијом за борбу против организованог криминала, Организацијом државних органа у сузбијању организованог криминалитета у Републици Србији, па улоге Специјалног тужилаштва за борбу против организованог криминала, Посебног Одељења Вишег суда у Београду, Посебног одељења Апелационог суда у Београду, Организационе јединице надлежна за сузбијање организованог криминала, Посебне притворске јединице Окружног затвора у Београду, Службе за борбу против организованог криминала Министарства унутрашњих послова.

У другом делу докторске дисертације, првој глави кандидат је обрадио опште доказне радње које су темељ развијања посебних доказних радњи јер пратећи логичан след доказног поступка, немогуће је искључиво користити посебне доказне радње, а не применити опште или редовне посебне доказне радње. Исправно је што је у једном делу дисертације поконио простора и приказао у основи врсте редовних доказних радњи.

У другој глави другог дела, кандидат је обрадио конкретно саму тему рада, где је на темељан, опширан начин образложио посебне доказне радње, њихов постанак, развој и тренутну примену у домаћем законодавству. Конвенционална доказна средства су превазиђена у оваквим случајевима јер су ограничена на одређену територију или на одређену групу доказних средстава која нису у могућности да прикупе доказни

материјал који ће бити валидан на суду. Због тога је држава морала да прибегне изналажењу доказних средстава која могу да парирају развоју организованог криминала. Посебне доказне радње, односно специфичне технике прикупљања доказа су карактеристичне за преткривични поступак, односно предистражни поступак у складу са Закоником о кривичном поступку из 2011. године. За посебне доказне радње се често користи атрибут истражне у смислу посебне истражне технике и оне се и формално у већини законодавстава спроводе у истрази, која се може водити како против познатог осумњиченог тако и против непознатог учиниоца кривичног дела. Услови за њихово одређивање су да постоје основи сумње да је одређено лице учинило кривично дело или да припрема неко од кривичних дела, а ни на један други начин се не могу прикупити докази за кривично гоњење или би њихово прикупљање било знатно отежано. Приликом одлучивања о одређивању посебних доказних радњи и њиховом трајању, суд ће посебно ценити да ли би се иси резултат могао постићи на неки други начин где би се мање ограничавала права грађана.

Посебне доказне радње које су нормиране у Закону о кривичном поступку су: - тајни надзор комуникација (од члана 166 до члана 170 ЗКП2011), тајно праћење и снимање (од члана 171 до члана 173 ЗКП2011), симуловани послови (од члана 174 до члана 177 ЗКП2011), рачунарско претраживање података (од члана 178 до члана 180 ЗКП2011), контролисана испорука (од члана 181 до члана 182 ЗКП2011) и прикривени истражник (члан 183 до члана 187 ЗКП2011).

У трећем делу докторске дисертације, кандидат је обрадио приказ решења у страним законима у погледу примене и постојања посебних доказних радњи и то држава Републике Хрватске, Републике Словеније, Босне и Херцеговине, Републике Немачке, Републике Италије и Руске Федерације. На систематичан начин су приказане посебне доказне радње, начин одређивања истих, трајање и спровођење у тим државама.

У четвртном делу кандидат се бави истраживачким пројектом а у циљу свестранијег и јаснијег разумевања проблематике која се односи на сам предмет рада. Спроведено истраживање у вези са подацима на основу којих је могуће извући закључак о тренутном разумевању посебних доказних радњи као института у кривичнопроцесном законодавству Републике Србије и условима у којима функционише практично и искоришћавање њених пуних потенцијала у борби против организованог криминала. Истраживањем кандидат приступа сагледавању релевантних података који су показатељи тренутног стања и реалног окружења примене посебних доказних радњи у Србији. Кроз анкетни упитник, вршено је тестирање јавности.. Управо у циљу бољег разумевања сложених статистичких података и табела које чине срж истраживачког рада, кандидат даје и сажете коментаре који представљају својеврсну прелиминарну аналитику коришћених података.

Предметно истраживање кандидат реализује као системско и упоредно истраживање наведених података на основу чега је сагледано стање *de lege lata* у погледу позитивно правних решења и институционалног одговора релевантних државних органа и тела за борбу против организованог криминала посебно са аспеката безбедности Србије.

У погледу студије случаја, кандидат је приказао актуелна стања у европском законодавству у погледу пресуда пред Европским судом за људска права као и одлуке у домаћем законодавству, које се тичу примене посебних доказних радњи.

Закључна разматрања - у оквиру овог дела рада, излажу се резултати истраживања које је предмет докторске тезе односно, да ли су постављене хипотезе потврђене или не, да ли су научни и друштвени циљ остварени и да ли истраживање има или нема научну и друштвену оправданост.

VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидат у закључним разматрањима износи закључке о спроведеним истраживањима до којих је дошао током израде рада. Наводи да се у свету развила свест о опасности од организованог криминала. На међународном (транснационалном) нивоу је прихваћено да даљи развој организованог криминала представља пошаст која, ако се на време не сузбије, урушиће све позитивне вредности друштва. Организовани криминал представља глобални проблем. Зашао је у све поре друштва, инкорпорирао у темеље државе тако да су потребне опсежне и делотворне мере које га могу сузбијати и које се могу на истом нивоу борити са њим. Проблеми који се јављају, а који су другачији него што су код обичних форми кривичних дела је та организованост, која неретко представља повезане групе у више држава па чак и континената, као и то што су то често врло затворене групе па се ни на један други начин не могу прикупити докази који би указали пред судом да одређена организована криминална група бави баш тим делатностима као и који су све њени припадници. Зато је било потребно да се на неки начин примене другачије доказне радње или истражне технике које ће моћи на тај начин да се боре са таквим видом криминала. Немогуће је класичним оперативним доказним техникама прикупити доказе који могу уништити целу организовану криминалну групу. Често сами чланови знају само за себи надређеног члана који је њихов шеф и не знају ко је изнад тог шефа. Тиме се онемогућава да се сазна ко је у ствари издао наређење за одређену организовану криминалну активност. Из тих разлога, потребно је да се у ту организовану криминалну групу уведу лица

која ће прикупити доказе који ће у довољној мери омогућити правосудним органима да се законским путем обрачунају са том криминалном групом. Као што се да видети, увођење лица у организовану криминалну организацију представља велики ризик како за правосудни систем тако и за само лице које ту операцију спроводи. Велика опасност од разоткривања тог лица од стране чланова организоване криминалне организације би довело до ликвидације тог лица на изузетно бруталан начин. Друго, таква операција захтева координацију више људи јер је потребно изменити податке о том лицу, прикрити његов стварни живот и представити га другачије. Ово је само једна од радњи која се може користити у погледу сузбијања организованог криминала.

Приказано је у раду, да када се мисли на организовани криминал, најчешће мисли на мафију али да то нису синоними. Зато је држава донела прописе којим жели да стане на пут организованом криминалу и осталим облицима организованог бављења кривичним делима (организоване криминалне групе које се баве крађом дијаманата, скупих уметнина итд, али нису припадници није мафијашке структуре).

Реакција државних органа се огледа у сету прописа које је донела, а све на основу препорука и Конвенције Уједињених нација за борбу против организованог криминала. То су разни закони којима се уређује само кривично гоњење тих лица, начинима борбе и прикупљања доказног материјала, поступање са сведоцима и њиховом заштитом, као и поступање са нелегално стеченом имовином тих лица и њеним одузимањем. Овај сет прописа је у вези са корупцијом и трговином људима као неизоставним облицима организованог криминала. Формирање посебних одељења у судовима, обучавање судија за рад у тим одељењима, формирање посебних специјалних јавних тужилаштва за борбу против организованог криминала је јасан показатељ решености државе да стане на пут организованом криминалу.

Опште или редовне доказне радње које се користе у редовном кривичном поступку су изузетно непрактичне без примене посебних доказних радњи у борби против организованог криминала. Примена општих доказних радњи није сама по себи довољна да се избори са организованим криминалом, због немогућности примене у другим државама, примене на форму организованог криминала где је потребно инфилтрирати се или симуловати одређену радњу или у погледу кривичних дела које се посебне доказне радње примењују. Зато је у ЗКП2011 и прописано за која кривична дела је дозвољено користити посебне доказне радње.

Посебне доказне радње као институти доказног поступка су врло индискретне природе. Приказано је у раду како се могу применити и користити. Потребно је да буду испуњени прописани услови приликом сваке примене посебних доказних радњи. У супротном, долази до повреде члана 8 Европске Конвенције о људским правима. Ове радње представљају активности државних органа, њихову реакцију да дођу до конкретних доказа како би се учиниоци организоване криминалне групе довели пред лице правде. Употреба посебних доказних радњи се строго контролише и дозвољава се од стране судије само када су испуњена три услова која су предвиђена законом. У овим условима се огледа примена посебних доказних радњи и они представљају једну врсту контроле од саме злоупотребе ових посебних доказних радњи. Саме посебне доказне радње својим деловањем и применом утичу на основна људска права и задиру у приватност. Због тога је под сталном контролом њихова примена, начин примене и временско трајање примене посебне доказне радње. Ако би дошло до прекорачења временског трајања посебних доказних радњи, злоупотребе начина примене посебних доказних радњи или коришћење других посебних радњи а судија за претходни поступак је одобрио искључиво одређене посебне доказне радње прибављени докази тим радњама се могу искључити од примене пред судом и уништити. Називају се незаконити докази и судска одлука се не сме заснивати на њима. Иста је ситуација и са Подстрекавањем и навођењем лица која су касније осумњичена да су учиниоци кривичног дела а наведена су на та дела од стране службених лица. Изазов је развити уравнотежени систем за употребу прикупљања доказа путем примене посебних доказних радњи. Треба успоставити равнотежу између ефикасне употребе прикупљања доказа путем примене посебних доказних радњи и заштите права грађана.

Првенствено, да би се посебне доказне радње могле применити, морало би да постоје основи сумње према одређеном лицу или групи лица. Постојање тих основа сумње полиција у захтеву образлаже јавном тужиоцу, који после образложени захтев шаље судији за претходни поступак да исти донесе наредбу за спровођење посебних доказних радњи. Није дозвољено користити посебне доказне радње а да притом не постоје основи сумње да одређено лице припрема или је учинило одређено кривично дело.

Друго, неопходно је искључење могућности прикупљања доказа на други начин или би њихово прикупљање без примене посебних доказних радњи било знатно отежано. Ово је уведено из разлога превенције злоупотребе, да се не би посебне доказне радње захтевале за свако кривично дело и користиле пречесто јер саме задиру у приватност лица према коме се примењују. Чак је велики број тужби пред Европским судом за људска права у Стразбуру управо садржавао као један од тужбених захтева и утврђење да су коришћене посебне доказне радње примењиване иако су могле бити коришћене адекватније доказне радње ради прикупљања доказног материјала.

Трећи услов је неопходност доношења одлуке надлежног органа да се примени нека од ових посебних доказних радњи. Ово је и најбитнији услов, јер он представља границу између примене доказног материјала пред судом стеченог приликом коришћења посебних доказних радњи или забране коришћења тог доказног материјала. Наиме, суд неће прихватити доказни материјал који је стечен коришћењем посебних

доказних радњи ако претходно судија за претходни поступак образложеном наредбом није омогућио примену посебних доказних радњи. Само тада, у том временском периоду и примени наведених посебних доказних радњи у самој наредби је могуће користити их пред судом.

Највише недоумица око примене посебних доказних радњи управо представља задирање у загарантована људска права као и њихово ограничавање. Међутим, наше законодавство иде у корак са европским законодавством, па се слободно може закључити да у нашем Законику о кривичном поступку постоје механизми који спречавају злоупотребу посебних доказних радњи за разлику од неких држава које смо користили у упоредноправном приказу у овом раду. Као што смо видели из пресуда пред Европским судом за људска права, суд је у већини случајева пресудио да је дошло до угрожавања члана 8 Европске Конвенције о људским правима у погледу угрожавања приватности. Али када смо видели пресуде Врховног касационог суда Србије, видели смо да суд мало екстензивније тумачи посебне доказне радње и штити законодавни поредак и не досуђује повреде права приватности због примене посебних доказних радњи.

Видели смо да скоро све државе у основи имају исте или махом сличне посебне доказне радње због исте основе у себи, а то је Препорука Rec(2005)10 Савета Европе, Комитета Министара у којој је јасно и недвосмислено прецизирано шта се све сматра посебним доказним радњама или специјалним истражним техникама. Ова препорука је била нужна јер нису биле дефинисане које се то посебне доказне радње смеју и могу користити у борби против организованог криминала.

Несумњиво је да домаће законодавство прати европски развој кривичне процесне легислативе и да је у корак са светским тековинама у погледу борбе против организованог криминала. То се може видети на усвојеним конвенцијама, препорукама и осталим пратећим актима које доносе Уједињене нације.

VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Анализа и тумачење резултата истраживања је јасно, студиозно и оригинално. Стручна и научна анализа обухвата све кључне аспекте од значаја за проблематику истраживања. Истраживање улоге царинске службе у сузбијању криминалитета карактерише потребан квалитет у садржинском и структурном смислу, али и у погледу стила и јасноће излагања. Спроведено емпиријско истраживање је у складу са свим методолошким захтевима, а оно се посебно одликује аутентичношћу, обухватношћу и апликативношћу.

VIII КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме:

Дисертација је у потпуности урађена по методологији, плану и садржају који је дат у пријави теме и који је одобрен у поступку оцене подобности кандидата и теме докторске дисертације.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе:

Дисертација садржи све битне елементе предвиђене за овакву врсту радова.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци:

Оригиналност и допринос докторске дисертације се огледа у томе што ће исти бити незаобилазно разматран и коришћен у будућности, било да се ради о правној теорији, посебно у новим законским, организационим и процедуралним решењима која у околностима нашег поднебља до сада нису анализирана, и код њихове примене у пракси, тако да ће постигнути резултати отклонити недостатак знања и практичних решења у циљу што ефикаснијег коришћења посебних доказних радњи у функцији сузбијања организованог криминалитета. Решења која су предложена овом дисертацијом, представљају новину па је тиме и друштвена оправданост рада много већа.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања:

Ова дисертација нема недостатака, који би битно умањили њену вредност.

IX ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

Имајући у виду предмет и циљ докторске дисертације, значај и актуелност истраживања, његов обим и домет, као и методолошки приступ истраживању, њен хипотетички оквир и потврђеност

хипотеза, као и научни допринос теорији и пракси, Комисија предлаже Наставно-научном већу Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду да прихвати Извештај о позитивној оцени докторске дисертације кандидата **Марије Станковић**, под насловом „**Посебне доказне радње у функцији сузбијања организованог криминала у Републици Србији**“ и предложи Сенату Универзитета Привредна академија у Новом Саду да се исти усвоји и одобри јавна одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

9. проф. др Маја Ковачевић, председник комисије

10. проф. др Мирко Кулић, члан и ментор

11. проф. др Милош Марковић, члан

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.